

چارچوب کاربست آموزش کارآفرینی کشاورزی در روستاهای استان ایلام

روناک عالیپور^۱، اردشیر شیری^۲ و همایون مرادنژادی^۳

۱- دانشجوی دکترای گروه مدیریت، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

۲- دانشیار گروه مدیریت، دانشگاه ایلام.

۳- دانشیار گروه کارآفرینی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ایلام، ایلام.

چکیده

این پژوهش با هدف تدوین چارچوبی برای کاربست آموزش کارآفرینی کشاورزی در منطقه‌های روستایی استان ایلام انجام شد. دیدمان پژوهش به گونه آمیخته کمی و کیفی انجام گرفته است. در مرحله اول بر مبنای دیدگاه ۹ نفر مشارکت‌کننده گروه کانونی از اعضای هیات علمی دانشگاه ایلام، چارچوب مؤلفه‌های آموزش کارآفرینی شناسایی شد. در مرحله دوم با مشارکت ۱۵ نفر از کارشناسان و متخصصان صاحب‌نظر و آگاه در حوزه آموزش و کارآفرینی کشاورزی و با بهره‌گیری از روش دلفی، مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های نظام آموزش کارآفرینی در سه دور شناسایی و تدوین شد. در مرحله سوم، با به کارگیری روش فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP^۱) مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های نظام آموزش کارآفرینی رتبه‌بندی شد. در این مرحله نمونه آماری پژوهش، ۸ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه ایلام و ۷ نفر از کارشناسان سازمان‌های اجرایی بوده‌اند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند.

نتایج محاسبه کلی مقایسه‌های زوجی در خصوص ۱۱ مؤلفه نشان داد که بیش‌ترین اهمیت مربوط به مؤلفه محتوای آموزش کارآفرینی و کمترین اهمیت نیز مربوط به مؤلفه محیط زیرساختی بود. هم‌چنین مشخص شد که زیرمؤلفه‌های اصول تشخیص فرصت‌های کارآفرینی روستایی، آموزش چگونگی انتخاب بازار متناسب با محصولات تولیدی در روستا، تدریس دوره‌ها توسط مربیانی که خود تجربه کار کارآفرینانه و یا دست کم پیشینه کار کردن با کارآفرینان را داشته باشند، بیش‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند.

نمایه واژگان: آموزش کارآفرینی، کارآفرینی روستایی، تحلیل سلسله مراتبی.

نویسنده مسئول: اردشیر شیری

رایانامه: a.shiri@ilam.ac.ir

پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۳۰

دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۱۴

مقدمه

کارآفرینی روستایی راهکاری جدید در نظریه‌های توسعه برای توانمندسازی و ظرفیت‌سازی در منطقه‌های روستایی در جهت تغییر الگوی زندگی کنونی به الگوی مطلوب و شایسته انسانی، کاهش شکاف شهر-روستا، ایجاد برابری اقتصادی، اجتماعی، محیطی و نهادی است و درعین حال ابزاری مهم برای رسیدن به توسعه پایدار به شمار می‌آید (فرجی سبکبار و همکاران، ۱۳۹۰).

تجربه‌های توسعه روستایی در کشورهای مختلف جهان در چند دهه گذشته، نشان می‌دهد که توسعه روستایی، تنها با تزریق سرمایه و فناوری محقق نمی‌شود و عامل‌های زیادی در این زمینه ایفای نقش می‌کنند. یکی از این عوامل که امروزه به‌عنوان راه کار اساسی در توسعه روستایی معرفی می‌شود توجه به کارآفرینی و تقویت روحیه کارآفرینی میان روستاییان است (حسینی و سلیمان‌پور، ۱۳۸۵).

در منطقه‌های روستایی فرصت‌های مناسبی به‌صورت کشف نشده یا بدون استفاده وجود دارد که در صورت توسعه کارآفرینی و توجه به کارآفرینان روستایی می‌تواند منجر به توسعه فرصت‌های شغلی، شکوفایی اقتصادی و توسعه روستایی شود (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۰). اهمیت کارآفرینی در توسعه روستایی در این است که فرد کارآفرین می‌تواند با شناسایی فرصت‌ها و مشکلات موجود به ابداع و معرفی راهکارهای نوین در جهت رشد و توسعه، همت گمارد. بدین ترتیب کارآفرینی می‌تواند با ایجاد اشتغال، بهبود کیفیت زندگی، توزیع مناسب درآمد و بهره‌برداری بهینه از منابع نقش مهمی در توسعه روستایی داشته باشد (حسینی و سلیمان‌پور، ۱۳۸۵). اطلاعات سرشماری سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران، نشان می‌دهد که ۳۵/۷۴ درصد از جمعیت استان ایلام در منطقه‌های روستایی زندگی می‌کنند. منطقه‌های روستایی استان ایلام با چالش‌ها و نارسایی‌هایی از جمله؛ کسری هزینه خانوارها، بالا بودن نسبت بی‌سوادی، تخلیه روستاها، بالا بودن نسبت بیکاری، بالا بودن بعد خانوار و غیره روبه‌رو هستند که این چالش‌ها و نارسایی‌ها بازدارنده‌هایی را

بر سر راه توسعه روستایی در این استان به وجود آورده‌اند. شناخت و تجزیه و تحلیل این نارسایی‌ها و ارائه راهکارهای مناسب برای برطرف کردن یا دست کم رنگ کردن آن‌ها اثرگذاری‌هایی از جمله: رونق بخش کشاورزی، استفاده بهینه از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های منطقه‌های روستایی، تثبیت جمعیت در این منطقه‌ها و درنهایت توسعه روستایی در این استان را به دنبال دارد (آزادی و بیگ محمدی، ۱۳۹۱). این در حالی است که استان ایلام با دارا بودن ۳۵۰ هزار هکتار زمین زراعی و قابلیت ایجاد تنوع در تولیدات کشاورزی و دامداری ناشی از گوناگونی شرایط جغرافیایی و اقلیمی، وجود جنگل‌ها و مرتع‌های مستعد، داشتن ظرفیت‌های قابل توجه در پرورش دام و طیور و امکان ایجاد صنایع وابسته نشان از نقش و جایگاه برجسته این استان در زمینه‌های کشاورزی دارد (سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران، ۱۳۹۱). (نظر به توانمندی‌های استان ایلام در بخش کشاورزی، توسعه آموزش‌های کارآفرینانه در منطقه‌های روستایی می‌تواند به راه‌اندازی کسب و کارهای کارآفرینانه کشاورزی بینجامد.

نتایج پژوهش‌های داگلاس و شفرد^۲ (۱۹۹۹) نشان دادند که آموزش‌های کارآفرینی بر نگرش ویژه کارآفرینی تأثیرگذار است و این نگرش‌ها قصد کارآفرینی را در فراگیران به وجود می‌آورد. سوتیرز و همکاران^۳، (۲۰۰۷) در نتایج پژوهشی گزارش کردند که برنامه‌های آموزش کارآفرینی، نگرش کارآفرینانه افراد را به طور معناداری افزایش می‌دهد. اما نکته مهم این است که پیش از ارائه آموزش کارآفرینی به جوانان روستایی، باید نیازسنجی آموزشی صورت گیرد و هدف‌های آموزشی و نیازهای مخاطبان تعیین شوند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تعیین نیازهای آموزشی فراگیران باید با مشارکت فراگیران صورت گیرد (فل، ۱۹۹۹).

در زمینه آموزش کارآفرینی پژوهش‌های مختلفی صورت گرفته است. قنبری و زندی (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان طراحی الگوی ساختارمند عامل‌های مؤثر بر انتقال یادگیری به محیط کار (الگویی جهت ارتقای

بهره‌وری آموزش‌های سازمانی) انجام داده‌اند. مهم‌ترین نتایج پژوهش، دستیابی به الگویی نظام مند از عامل‌های مؤثر بر انتقال یادگیری، مشتمل بر چهار عامل اصلی، ۳۸ مؤلفه محوری و ۱۱۰ شاخص فرعی بود. عامل‌های اصلی مؤثر بر انتقال یادگیری، عبارت از عوامل فردی، آموزشی، سازمانی و فرا سازمانی بودند. هم‌چنین مهم‌ترین عامل فردی، انگیزه یادگیری؛ مهم‌ترین عامل آموزشی، کیفیت نیازسنجی آموزشی؛ مهم‌ترین عامل سازمانی، حمایت سرپرست پیش از آموزش؛ و مهم‌ترین عامل فرا سازمانی، نظارت دولت بر کیفیت شایسته‌گزینی بود.

شریف زاده و عبدالله زاده (۱۳۹۶) مؤلفه‌های توسعه آموزش کارآفرینی در نظام آموزش عالی کشاورزی را بررسی کردند. آن‌ها برای دستیابی به هدف پژوهش، در مرحله نخست از روش مرور نظام یافته و روش دلفی برای استخراج نشانگرهای آموزش کارآفرینی دانشگاهی بهره گرفته‌اند. با توجه به هدف پژوهش، معیار؛ تجربه حرفه‌ای به شکل آموزش و پژوهش در زمینه کارآفرینی در کشاورزی برای گزینش مشارکت‌کنندگان به شیوه نمونه‌گیری هدفمند ۲۱ نفر به‌عنوان خبرگان کلیدی در نظر گرفتند. در مرحله دوم، با بهره‌گیری از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی و تاپسیس، ۶۳ نشانگر در قالب پنج مؤلفه دسته‌بندی و رتبه‌بندی کرده‌اند که عبارت بودند از: توسعه روش‌شناسی آموزش کارآفرین (۲۰ نشانگر)؛ برنامه‌ریزی آموزش کارآفرینی (۱۵ نشانگر) محتوای آموزش کارآفرینی (۲۰ نشانگر)؛ پژوهش درباره آموزش کارآفرینی (۲۰ نشانگر)؛ توسعه حرفه‌ای برای آموزش کارآفرینی کشاورزی (۱۲ نشانگر)؛ دست‌اندرکاران آموزش کارآفرینی در کشاورزی (۹ نشانگر)؛ ترویج فرهنگ کارآفرینی (۲۳ نشانگر) و ظرفیت‌سازی و توسعه نهادی برای آموزش کارآفرینی (۲۰ نشانگر).

اجاقی و همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان ارائه الگوی مفهومی مؤلفه‌های خرد و کلان نظام آموزش کارآفرینی انجام داده‌اند. در این پژوهش، با استفاده از روش کتابخانه‌ای و توصیفی، عامل‌ها و مؤلفه‌های اثرگذار بر آموزش کارآفرینی در سطح خرد و کلان

مشخص شد و آن گاه الگوی مفهومی مؤلفه‌های اثرگذار بر نظام آموزش کارآفرینی نیز ترسیم شد. در این مدل، دانشجویان به‌عنوان ورودی‌های یک نظام آموزشی، وارد محیط آموزشی شده و تحت تأثیر فرآیند آموزش قرار می‌گیرند و درنهایت خروجی نظام آموزشی، نیروهای متخصص، کارآفرین و مورد نیاز بازار کار خواهند بود. بنابر نتایج و یافته‌های آنان آموزش‌های کارآفرینی در سطح کلان، متأثر از محیط سیاسی، محیط اقتصادی، محیط فرهنگی و در سطح خرد متأثر از هدف‌های آموزش کارآفرینی، محتوای درس‌های کارآفرینی، برنامه‌ها و سیاست‌های دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، مهارت‌های مدرسان و مربیان کارآفرینی و روش تدریس می‌باشد.

عجم و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان طراحی الگوی برنامه درسی آموزش ترکیبی برای نظام آموزش عالی بر مبنای الگوی اگر انجام دادند. درزمینه طراحی الگوی طراحی برنامه درسی در نظام آموزش عالی، منطق طراحی برنامه درسی با در نظر گرفتن کانون تمرکز رویکرد آموزش ترکیبی و شاخصه‌های نظریه یادگیری سازنده‌گرایی اجتماعی، ارائه شده است، بر مبنای الگو و راه‌کار موردنظر درزمینه منطق طراحی برنامه درسی، ویژگی‌های عنصرهای برنامه درسی مبتنی بر آموزش ترکیبی برای نظام آموزش عالی شناسایی و درنهایت اعتبار الگوی یادشده توسط متخصصان و صاحب‌نظران بررسی و تأیید شد.

کلاین^۴ به نقل از عابدینی بلترک و همکاران (۱۳۹۳) نه عنصر هدف‌های، محتوا، راهبردهای یاددهی -یادگیری، مواد و منبع‌ها، فعالیت‌های یادگیری فراگیران، روش‌های ارزشیابی، گروه‌بندی فراگیران، زمان و فضا و یا محیط را برشمرده است.

سوتیرز و همکاران (۲۰۰۷) در نتایج پژوهشی، گزارش کردند که برنامه‌های آموزش کارآفرینی، نگرش کارآفرینانه افراد را به طور معناداری افزایش می‌دهد. افزون بر این کارتر بر این باور است بین گسترش نوآوری و اقتصاد دیجیتالی و توسعه

محتوایی برمبنای دیدگاه سه نفر از خبرگان و استادان رشته مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی تایید شد. پس از دریافت پرسش‌نامه‌های دور نخست دلفی، دیدگاه خبرگان بررسی و تحلیل شد. همان‌گونه که در جدول (۳) آمده است، در این مرحله، میانگین رتبه‌های، انحراف معیار، ضریب تغییرات و ضریب وزنی گویه‌ها محاسبه شد و برای مشخص کردن گویه‌های با اهمیت بیشتر، گزینه‌هایی که میزان ضریب وزنی آن‌ها کمتر از عدد یک بود حذف شد. در ادامه گزینه‌هایی که میزان ضریب وزنی آن‌ها بالاتر از یک بود به همراه گزینه‌هایی که در این مرحله توسط خبرگان پیشنهاد شده بود، در دور دوم دلفی به نظرخواهی دوباره گذاشته شد و نتایج به دست آمده از دور دوم نیز همانند دور نخست مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت و برای نظرخواهی دوباره به خبرگان در دور سوم ارائه شد.

در مرحله سوم، برای این که برنامه‌ریزان آموزش کارآفرینی کشاورزی بتوانند برمبنای نتایج این پژوهش تصمیم‌گیری کنند، با به کارگیری روش فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) درجه اهمیت هر کدام از معیارهای دوگانه مشخص شد. نمونه آماری مرحله سوم ۱۵ نفر از خبرگان و استادان مرتبط با حوزه اشتغال و کارآفرینی کشاورزی و روستایی بودند که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. فرآیند تحلیل سلسله مراتبی، طیف مقایسه‌ای ۹-۱ را استفاده می‌کند. این مقیاس مقایسه، تصمیم‌گیرنده را توانمند می‌کند تا دیدگاه خود در مورد هر جفت از عناصر را به صورت دقیق‌تر بیان کند. در ادامه نیز نتایج به دست آمده از مقایسه‌های زوجی، با بهره‌گیری از مدل TOPSIS، رتبه‌بندی شد.

یافته‌ها

در جدول (۱) ویژگی‌های فردی مشارکت‌کنندگان در پژوهش آورده شده است. پس از مرور بحث‌های مشارکت‌کنندگان در نشست گروه کانونی، به بازخوانی و کدگذاری اقدام شد تا مؤلفه‌های اساسی آموزش کارآفرینی روستایی

کارآفرینی در منطقه‌های روستایی، رابطه معنی‌داری وجود دارد.

بررسی نتایج پژوهش‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که تاکنون پژوهشی با هدف تدوین چارچوبی برای کاربست آموزش کارآفرینی کشاورزی در منطقه‌های روستایی استان ایلام انجام نشده است. می‌توان گفت که با انجام این پژوهش، پیشینه‌ی ادبیات موضوع درباره آموزش کارآفرینی در منطقه‌های روستایی، غنی‌تر خواهد شد. همچنین با اجرای این پژوهش مؤلفه‌ها و زیر مؤلفه‌های نظام آموزش کارآفرینی در منطقه‌های روستایی استان ایلام رتبه‌بندی و مهم‌ترین مؤلفه‌های برای فعالیت‌های آموزشی در زمینه کارآفرینی کشاورزی فراهم خواهد شد.

روش‌شناسی

روش‌شناسی پژوهش به روش آمیخته کمی و کیفی انجام گرفته است. در مرحله نخست بر مبنای دیدگاه ۹ نفر مشارکت‌کننده گروه کانونی از اعضای هیات علمی دانشگاه ایلام، چارچوب مؤلفه‌های آموزش کارآفرینی شناسایی و در قالب پرسش‌نامه به نظرخواهی خبرگان در سه دور قرار گرفت. برای این که گویه‌های مؤلفه‌های شناسایی شده برای آموزش کارآفرینی کشاورزی در مرحله نخست مورد ارزیابی کارشناسان آشنا به آموزش کارآفرینی کشاورزی و منطقه مورد مطالعه قرار گیرد، از روش دلفی استفاده شد. برای مشارکت‌کنندگان این پژوهش در مرحله دلفی، ۱۵ نفر از کارشناسان و متخصصان صاحب‌نظر و آگاه در حوزه آموزش و کارآفرینی کشاورزی منطقه‌های روستایی استان ایلام بودند. این پرسش‌نامه شامل ویژگی‌های فردی خبرگان و تعداد ۷۵ گویه‌ی مربوط به مؤلفه‌های آموزش کارآفرینی کشاورزی شناسایی شده در مرحله نخست بود (جدول ۳). پاسخ پرسش‌ها با استفاده از طیف ۱۰ بخشی (یک کم‌ترین اهمیت و ۱۰ بیش‌ترین اهمیت) سازمان‌دهی شد. پرسش‌های باز نیز به منظور ارائه بخشی از دیدگاه‌های خبرگان در هر بخش مدنظر قرار گرفت. روایی پرسش‌نامه از طریق روایی

جدول ۱- ویژگی‌های فردی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

جنس	مرد	تعداد	درصد	گروه کانونی		مرحله دلفی		مرحله مقایسه‌های زوجی	
				تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
جنس	مرد	۷	۱۰۰	۱۰	۶۶/۶	۱۲	۸۰	۲۰	۳۳/۴
	زن	۲	۱۰۰	۵	۳۳/۴	۳	۶۰	۴۰	۴۶/۷
سمت	عضو هیئت علمی	۹	۱۰۰	۸	۵۳/۳	۹	۶۰	۴۰	۴۶/۷
	غیر هیئت علمی	-	-	۷	۴۶/۷	۶	۶۰	۴۰	۴۶/۷
محل خدمت	دانشگاه ایلام	۹	۱۰۰	۸	۵۳/۳	۹	۶۰	۴۰	۴۶/۷
	دستگاه‌های اجرایی	-	-	۷	۴۶/۷	۶	۶۰	۴۰	۴۶/۷

جدول ۲- نمونه‌ای از گزاره‌های مفهومی کلیدی مطرح شده و نتایج به دست آمده

مؤلفه	گزاره‌های برگزیده
روش‌های تدریس	یکی از مهم‌ترین محورهای نظام آموزش کارآفرینی کشاورزی که توجه به آن ضروری است، استفاده مربیان از روش‌های متفاوت و مختلف برای انتقال بهینه مطالب به فراگیران است.
هدف‌ها	پیش از طراحی نظام آموزش‌های کارآفرینی کشاورزی در منطقه‌های روستایی، باید مشخص شود که این نوع آموزش‌ها را با چه هدفی می‌خواهیم ارائه دهیم.
محتوی	مطالب ارائه شده در نظام آموزش کارآفرینی کشاورزی بایستی متفاوت با آموزش‌های رایج باشند و فراگیران با فراگیری این مطالب، قابلیت راه‌اندازی یک کسب و کار را پیدا کنند.
مهارت‌های مدرسان	افرادی که در نظام آموزش کارآفرینی به‌عنوان آموزش‌گر انتخاب می‌شوند باید توانایی ارائه آموزش‌های کارآفرینانه را داشته باشند.

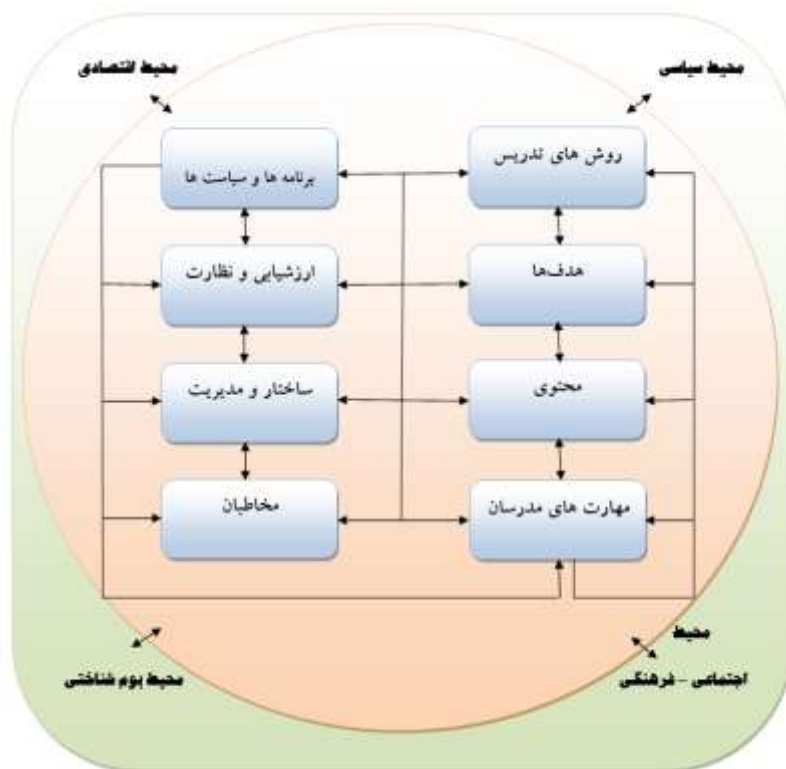
نتایج به دست آمده از مرحله دلفی

در ادامه پژوهش، چارچوب مؤلفه‌های آموزش کارآفرینی به دست آمده از مرحله گروه کانونی، در قالب پرسش‌نامه به نظرخواهی خبرگان در سه دور قرار گرفت. و در طی سه مرحله دلفی ۱۱ مؤلفه و ۷۶ زیرمؤلفه در طراحی فرآیند نظام آموزش کارآفرینی در منطقه‌های روستایی استان ایلام تأیید شد که شامل هدف‌ها (۷ زیرمؤلفه)، محتوی (۱۲ زیرمؤلفه)، روش‌های تدریس (۶ زیرمؤلفه)، مهارت‌های مدرسان (۴ زیرمؤلفه)، ساختار و مدیریت (۷ زیرمؤلفه)، ارزیابی و نظارت (۵ زیرمؤلفه)، مخاطبان (۴ زیرمؤلفه)، محیط سیاسی (۱۰ زیرمؤلفه)، محیط اجتماعی - فرهنگی (۷ زیرمؤلفه)، محیط اقتصادی (۶ زیرمؤلفه) و محیط زیرساختی (۸ زیرمؤلفه) بود.

شناسایی شود. در جریان کدگذاری، برخی از کدها از متن مصاحبه‌ها و گفته‌های مشارکت‌کنندگان، برخی دیگر برگرفته شده از مرور مبانی نظری و ادبیات رایج در حوزه آموزش کارآفرینی و برخی نیز با شناسه‌های تدوین شده در طی نشست گروه کانونی یا در مرحله بازخوانی، به دست آمده است (کدهای پیش ساخته^۵ یا کدهای تفسیری محقق ساخته^۶) (جدول ۲).

یافته‌های پژوهش

چارچوب به دست آمده از مرحله تشکیل گروه کانونی در قالب نگاره (۱) آورده شده است.

نگاره ۱- مدل فرایند آموزش کارآفرینی کشاورزی در منطقه‌های روستایی

جدول ۳- مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های آموزش کارآفرینی کشاورزی در روستاهای استان ایلام به دست آمده از مرحله سوم روش و فن دلفی

ردیف	مؤلفه ها / زیر مؤلفه ها	میانگین رتبه ای	انحراف معیار	ضریب ضریب پراکندگی وزنی	هدف ها
۱	کمک به توسعه و ترویج فرهنگ کارآفرینی روستایی در جامعه روستایی	8/67	2/51	0/29	1/02
۲	ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب در محیط‌های روستایی	8/78	2/45	0/28	1/03
۳	خلق دیدگاه و کشف فرصت‌های متناسب با شرایط و امکانات محیط روستا	9/00	2/52	0/28	1/06
۴	شناسایی استعدادها و مهارت‌های کارآفرینانه در بین روستائیان	9/11	2/52	0/28	1/07
۵	ثبت و ضبط دیدگاه‌هایی کارآفرینی	9/22	2/52	0/27	1/08
۶	تشویق و آماده‌سازی کارآفرینان بالقوه در روستا برای آغاز یا توسعه دانش و فناوری در کسب و کارهای مخاطره آمیز	9/11	2/56	0/28	1/07
۷	پایش اثربخشی آموزش‌های کارآفرینی و مهارت‌های کسب و کار روستایی	8/56	2/53	0/30	1/01
محتوای سامانه اطلاعاتی آموزش کارآفرینی					
۱	اصول تشخیص فرصت‌های کارآفرینی روستایی	9/11	2/41	0/26	1/07
۲	آموزش چگونگی انتخاب بازار متناسب با محصولات تولیدی در روستا	8/78	2/34	0/27	1/03
۳	مهارت فروشندگی تولیدات کارآفرینی روستایی	8/56	2/34	0/27	1/01
۴	ارائه دانش در زمینه انواع کسب و کار روستایی	8/78	2/34	0/27	1/03

ردیف	مؤلفه ها / زیر مؤلفه ها		میانگین انحراف معیار		ضریب ضریب
	هدف ها	رتبه ای	پراکندگی	وزنی	
۵	آموزش و ترویج مهارت‌های یادگیری فردی به ویژه توانایی یادگیری از دیگران، کمک به دیگران و استفاده از تجربه‌های آنان	8/78	2/38	0/27	1/03
۶	برگزاری کارگاه‌های آموزشی طرح کسب و کار (BP)	8/56	2/41	0/28	1/01
۷	جهت‌گیری مبتنی بر انگیزه و علاقه مخاطبان	8/00	2/20	0/28	0/94
۸	آموزش فراگیران برای تقویت خلاقیت، نوآوری، خطرپذیری، اعتماد به نفس و...	8/22	2/32	0/28	0/97
۹	آموزش کسب مهارت استفاده از روش‌های تحلیل فرصت‌های کسب و کار در بین فراگیران	8/44	2/31	0/27	0/99
۱۰	آموزش برنامه‌ریزی مالی و برنامه‌ریزی کسب و کارهای روستایی	8/44	2/31	0/27	0/99
۱۱	اصول مدیریت رشد کسب و کارهای کوچک	8/78	2/38	0/27	1/03
۱۲	آموزش روش و الگوی تهیه برنامه‌های کسب و کار به شکل فردی یا گروهی	8/67	2/36	0/27	1/02
روش‌های تدریس					
۱	انجام کارورزی در شرکت‌های کوچک و نزدیک به روستا	8/67	2/37	0/27	0/98
۲	ارائه آموزش در محیط واقعی کار و عملی	9/22	2/42	0/26	1/05
۳	دعوت از کارآفرینان برتر به عنوان سخنران مهمان	9/33	2/45	0/26	1/06
۴	استفاده از روش آموزشی بازدید و گردش‌های فناوری و علمی	9/33	2/45	0/26	1/06
مهارت‌های مدرسان و یا مربیان سیستم اطلاعات آموزش کارآفرینی					
۱	تدریس دوره‌ها توسط مربیانی که خود تجربه کار کارآفرینانه و یا دست کم پیشینه کار کردن با کارآفرینان را داشته باشند	9/11	2/49	0/27	1/04
۲	توانایی استفاده و به کارگیری شیوه‌های خلاقانه و نوین تدریس توسط استادان و مربیان کارآفرینی روستایی	9/11	2/53	0/28	1/04
۳	توانایی تعریف و هدایت پروژه‌های مشاوره‌ای - پژوهشی مرتبط با کسب و کارها	9/00	2/45	0/27	1/02
۴	توانایی به کارگیری روش‌ها و شیوه‌های یاددهی مناسب مانند؛ استفاده از روش‌های تعاملی - مشارکتی، تبادل تجربه‌های شخصی کارآفرینی، انتقال تجربه‌های سودمند کارآفرینان به فراگیران علاقه‌مند به ایجاد کسب و کار	8/78	2/39	0/27	1/00
ساختار و مدیریت					
۱	برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی روستایی توسط سازمان‌های ذیربط (مانند سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای)	9/00	2/36	0/26	1/05
۲	برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی روستایی با مشارکت بخش خصوصی و دولتی	8/78	2/30	0/26	1/02
۳	برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی روستایی توسط شرکت‌های خصوصی و کارآفرین	8/89	2/32	0/26	1/03
۴	مستند بودن (برنامه مبتنی بر الزام‌های قانونی، حقوقی و فنی هم‌چنین مبانی نظری باشد)	8/44	2/35	0/28	0/98
۵	کمک به رشد شبکه‌ها و خوشه‌های صنعتی روستایی به منظور ایجاد اطمینان در مرحله‌های نخستین رشد کسب و کارهای روستایی	8/56	2/42	0/28	0/99
۶	ایجاد نظام مناسب و کارا برای آموزش ضمن خدمت مربیان و آموزش گران برای ارتقای دانش، بینش و کسب مهارت‌های کارآفرینی آنان متناسب با شرایط و فضای کسب و کار روستاها	8/78	2/38	0/27	1/02
۷	برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی روستایی توسط مؤسسه‌های مجری آموزش و توسعه مهارت‌های کارآفرینی روستایی	8/78	2/45	0/28	1/02

ردیف	مؤلفه ها / زیر مؤلفه ها		میانگین		مؤلفه ها
	هدف	رتبه ای	انحراف معیار	ضریب ضریب پراکندگی وزنی	
ارزیابی و نظارت					
۱	ارزیابی میزان فرصت‌های شغلی ایجاد شده در سطح روستا	8/67	2/58	0/30	1/03
۲	ارزیابی میزان افزایش سطح آگاهی همگانی و علاقه به کارآفرینی در بین فراگیران روستایی	8/33	2/43	0/29	0/99
۳	ارزیابی شمار کسب و کارهای راه‌اندازی شده در روستا توسط فراگیران	8/56	2/52	0/29	1/02
۴	ارزیابی میزان افزایش سطح نوآوری فراگیران دوره‌های کارآفرینی برگزار شده در روستاها	8/56	2/41	0/28	1/02
مخاطبان					
۱	توجه به روستائینی که دارای زمینه مساعدی برای تاسیس کسب و کارهایی با رشد سریع هستند مانند دانش‌آموختگان دانشگاهی	9/33	2/46	0/26	1/03
۲	توجه به روستائینی که از ظرفیت زیادی برای تبدیل شدن به کارآفرینان نوآور یا کارآفرینان فناور برخوردارند	9/33	2/54	0/27	1/03
۳	افرادی که افزون بر تحصیلات مناسب، توان و بنیه لازم را در ایجاد یک واحد کارآفرینانه در سطح روستا را داشته باشند	9/11	2/50	0/27	1/00
۴	توجه و ارائه آموزش به مهارت‌آموختگان مرکزهای فنی و حرفه‌ای	9/00	2/46	0/27	0/99
محیط سیاسی					
۱	ایجاد الزام‌های اداری ویژه و هماهنگی بهتر بین سازمان‌های دولتی مرتبط با کارآفرینی روستایی	8/78	2/38	0/27	1/01
۲	ساده‌سازی قوانین و رویه‌های اداری مرتبط با کارآفرینی در روستاها	9/00	2/52	0/28	1/03
۳	ظرفیت‌سازی برای بهره‌گیری از نخبگان، استادان دانشگاه، کارآفرینان برجسته و صاحب‌نظران موضوع کارآفرینی روستایی	9/00	2/52	0/28	1/03
۴	تدوین قوانین و مقرراتی در جهت حمایت از کسب و کار فراگیران کارآفرینی روستایی	8/89	2/47	0/28	1/02
۵	آسانگری دسترسی کارآفرینان و شرکت‌های کوچک و متوسط روستایی به اطلاعات مورد نیاز	8/67	2/40	0/28	1/00
۶	تدوین سیاست‌های جذب فراگیران و دانش‌آموختگان نخبه روستایی	8/56	2/34	0/27	0/98
۷	تدوین قوانین مرتبط با حق مالکیت (اختراع‌ها، طرح‌ها، کپی‌رایت و نشانه‌های تجاری)	8/44	2/35	0/28	0/97
۸	رفع بازدارنده‌های رشد کسب و کارهای نوپای روستایی و اصلاح قوانین و مقررات برای آسانگری کارآفرینی در جامعه‌های محلی	8/78	2/49	0/28	1/01
۹	نقش‌آفرینی دولت در سیاست‌گذاری و نظارت بر امور اجرایی مؤسسه‌های مجری آموزش و توسعه مهارت‌های کارآفرینی روستایی	8/56	2/34	0/27	0/98
۱۰	تدوین قوانین مناسب فناورانه و رقابتی مرتبط با کارآفرینی در روستا	8/78	2/34	0/27	1/01
محیط اجتماعی-فرهنگی					
۱	معرفی الگوهای موفق کارآفرینی و کسب و کار روستایی توسط رسانه‌های همگانی و شبکه‌های اجتماعی	9/44	2/51	0/27	1/11
۲	الگوسازی از کارآفرینان و ترویج کارآفرینی در نزد گروه‌های هدف ساکن در روستا	9/56	2/54	0/27	1/12
۳	تدوین برنامه به منظور تبیین نقش خانواده، مرکزهای آموزشی، دانشگاه‌ها، رسانه‌های همگانی، محیط‌های اداری و نهادهای اجتماعی در زمینه آموزش و ترویج کارآفرینی روستایی	8/78	2/34	0/27	1/03
۴	تشویق و ترویج کارآفرینی به منظور نهادینه‌سازی آن در جامعه‌های محلی	8/89	2/39	0/27	1/05

ردیف	مؤلفه ها / زیر مؤلفه ها		میانگین		ضریب ضریب
	هدف ها	رتبه ای	انحراف معیار	پراکندگی	
۵	اهدای جایزه‌های کارآفرینی به کارآفرینان روستایی و یا حمایت از فعالیت‌های مخاطره آمیز نوپا	8/67	2/43	0/28	1/02
۶	شناساندن کسب و کارهای نوپای روستایی به یکدیگر و اطلاع‌رسانی مناسب درباره شرایط بازارهای مالی مرتبط با آن ها	8/78	2/41	0/27	1/03
۷	آموزش و فرهنگ‌سازی به منظور ایجاد بسترهای لازم کارآفرینی روستایی	8/67	2/36	0/27	1/02
محیط اقتصادی					
۱	ایجاد نظام معافیت مالیاتی و گمرکی ویژه کارآفرینان روستایی	9/33	2/46	0/26	1/05
۲	آسانگری دسترسی کسب و کارهای نوپای روستایی به منابع مالی (وام، بازارهای سهام و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مخاطره آمیز)	9/22	2/46	0/27	1/04
۳	ایجاد تشویق‌های مالی و حمایت‌های انگیزشی ویژه کارآفرینان روستایی	9/22	2/42	0/26	1/04
۴	ارایه کمک‌های مالی به کارآفرینان روستایی	9/00	2/41	0/27	1/01
۵	آسانگری ورود کارآفرینان و کسب و کارهای روستایی به بازار اقتصادی موجود	9/00	2/41	0/27	1/01
۶	ارائه تسهیلات مالی به فراگیران دوره‌های کارآفرینی روستایی به منظور راه‌اندازی کسب و کارهای جدید و نوآورانه	9/11	2/46	0/27	1/02
محیط زیرساختی					
۱	توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل، مخابرات، فناوری اطلاعات و دیگر زیر ساخت‌های صنعتی در منطقه‌های روستایی	9/00	2/37	0/26	1/02
۲	دسترسی کسب و کارهای نوپای روستایی به خدمات پارک‌های علم و فناوری، خدمات فنی مرکزهای رشد و شتاب‌دهنده ها	9/22	2/49	0/27	1/05
۳	تأمین منابع‌های دانش و بهبود دسترسی کارآفرینان روستایی به فناوری‌های مورد نیاز	8/78	2/31	0/26	1/00
۴	فراهم کردن شرایط لازم برای خود اشتغالی در محیط روستا به منظور تثبیت جمعیت و رونق در منطقه‌های روستایی	9/11	2/45	0/27	1/04
۵	ارائه مشاوره، راهنمایی و خدمات تخصصی به مدیران کسب و کارهای نوپای روستایی	9/22	2/49	0/27	1/05
۶	شناسایی فرصت‌های کارآفرینی در منطقه‌های روستایی و اعلام به علاقمندان و کارآفرینان	8/89	2/36	0/27	1/01
۷	تهیه امکانات لازم و تسهیلات مناسب برای کسب و کارهای نوپای روستایی	8/89	2/47	0/28	1/01
۸	انجام بررسی‌های نیازسنجی آموزشی و تدوین منبع‌ها، مرجع‌های آموزشی مورد نیاز در زمینه کارآفرینی روستایی	8/67	2/41	0/28	0/98

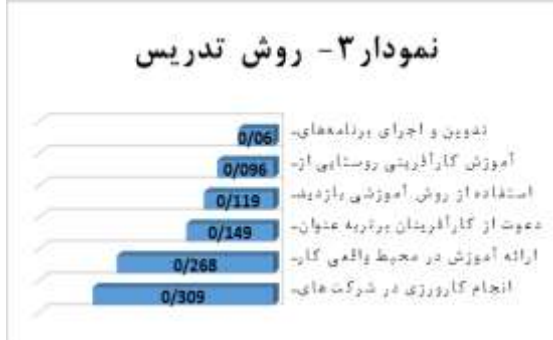
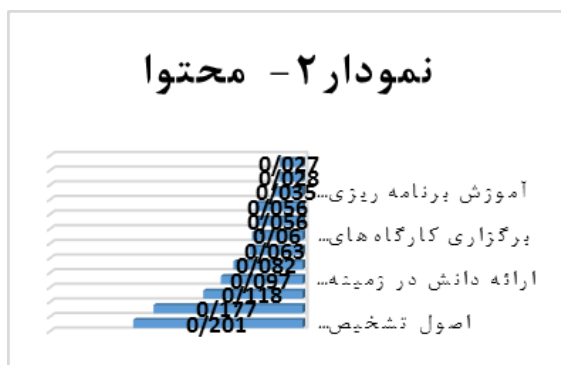
منبع: یافته‌های پژوهش

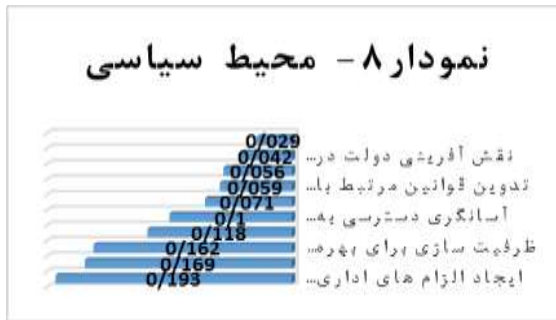
از وزن‌های به دست آمده، رتبه‌بندی شدند. به منظور انجام مقایسه‌های زوجی، روش میانگین هندسی استفاده شد. در نمودار (۱) اولویت‌بندی معیارهای اصلی نظام آموزش کارآفرینی کشاورزی در منطقه‌های روستایی استان ایلام آورده شده است.

نتایج به دست آمده از تحلیل سلسله مراتبی
همان‌گونه که در روش‌شناسی اشاره شد، در این پژوهش در مرحله سوم، با به کارگیری روش فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) درجه اهمیت هر کدام از معیارهای دوگانه محاسبه و پس از آن، با استفاده

نمودار ۱- اولویت بندی معیارهای طراحی فرآیند نظام آموزش کارآفرینی در منطقه‌های روستایی استان ایلام

و روستایی در جامعه روستایی با وزن ۰/۲۹ و کمترین اهمیت مربوط به گویه پایش اثربخشی آموزش های کارآفرینی و مهارت های کسب و کار روستایی با وزن ۰/۰۲ می باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای محتوا: یافته ها نشان داد که بیشترین اهمیت مربوط به اصول تشخیص فرصت های کارآفرینی کشاورزی و روستایی با وزن ۰/۲۰ و کمترین اهمیت مربوط به اصول مدیریت رشد کسب و کارهای کوچک با وزن ۰/۰۲ است.

اهمیت نسبی زیر معیارهای روش های تدریس: یافته ها نشان داد که بیشترین اهمیت مربوط به گویه انجام کارورزی در شرکت های کوچک و نزدیک به روستا با وزن ۰/۳۰ و کمترین اهمیت مربوط به

بنابر نظر پاسخ دهندگان بیشترین اهمیت مربوط به محتوای نظام اطلاعاتی آموزش با وزن ۰/۲۱۹ و کمترین اهمیت مربوط به معیار محیط زیرساختی با وزن ۰/۰۲۸ بود که در مجموع کل وزن های به دست آمده برابر با یک می باشند. در نمودارهای (۱ تا ۱۱) وزن نهایی زیرمعیارهای طراحی فرآیند نظام آموزش کارآفرینی در منطقه های روستایی استان ایلام آورده شده است.

با استناد به نتایج تحلیل سلسله مراتبی (نمودارهای ۱-۱۱) می توان به موارد زیر اشاره کرد:

اهمیت نسبی زیر معیارهای هدف ها: از نگاه پاسخ دهندگان بیشترین اهمیت مربوط به گویه کمک به توسعه و ترویج فرهنگ کارآفرینی کشاورزی

آموختگان مرکزهای فنی و حرفه‌ای با وزن ۰/۰۷ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای محیط سیاسی: یافته‌ها نشان داد که بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه ایجاد الزام‌های اداری ویژه و هماهنگی بهتر بین سازمان‌های دولتی مرتبط با کارآفرینی کشاورزی و روستایی با میزان ۰/۱۹ و کمترین اهمیت مربوط به گویه تدوین قوانین مناسب فناورانه و رقابتی مرتبط با کارآفرینی در روستا با وزن ۰/۰۲ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای محیط اجتماعی - فرهنگی: از نگاه پاسخ دهندگان بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه معرفی الگوهای موفق کارآفرینی و کسب و کار روستایی توسط رسانه‌های همگانی و شبکه‌های اجتماعی با وزن ۰/۲۶ و کمترین اهمیت مربوط به گویه آموزش و فرهنگ‌سازی به منظور ایجاد بسترهای لازم کارآفرینی کشاورزی و روستایی با وزن ۰/۰۵ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای محیط اقتصادی: از نگاه پاسخ دهندگان بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه ایجاد نظام معافیت مالیاتی و گمرکی مختص کارآفرینان روستایی با وزن ۰/۴۱ و کمترین اهمیت مربوط به گویه ارائه تسهیلات مالی به فراگیران دوره‌های کارآفرینی کشاورزی و روستایی به منظور راه‌اندازی کسب و کارهای جدید و نوآورانه با وزن ۰/۰۵ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای محیط زیرساختی: از نگاه پاسخ دهندگان بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل، مخابرات، فناوری اطلاعات و دیگر زیرساخت‌های صنعتی در منطقه‌های روستایی با وزن ۰/۳۱ و کمترین اهمیت مربوط به گویه انجام بررسی‌های نیازسنجی آموزشی و تدوین منبع‌های آموزشی مورد نیاز در زمینه کارآفرینی کشاورزی و روستایی با وزن ۰/۰۳ می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از مقایسه‌های زوجی در زمینه ۱۱ مؤلفه نشان داد که مؤلفه محتوی نظام اطلاعاتی آموزش کارآفرینی، از بالاترین رتبه

گویه تدوین و اجرای برنامه‌های یادگیری با استفاده از تجارب کارآفرینان روستایی موفق با وزن ۰/۰۶ است.

اهمیت نسبی زیر معیارهای مهارت‌های مدرسان و یا مربیان: از نگاه پاسخ دهندگان بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه تدریس دوره‌ها توسط مربیانی که خود تجربه کار کارآفرینانه و یا دست کم پیشینه کار کردن با کارآفرینان را داشته باشند با وزن ۰/۵۳ و کم‌ترین اهمیت مربوط به توانایی به کارگیری روش‌ها و شیوه‌های یاددهی مناسب مانند استفاده از روش‌های تعاملی - مشارکتی، تبادل تجربه‌های شخصی کارآفرینی، انتقال تجربه‌های سودمند و مؤثر کارآفرینان به فراگیران علاقه‌مند به ایجاد کسب و کار با وزن ۰/۰۸ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای ساختار و مدیریت: یافته‌ها نشان داد که بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی کشاورزی و روستایی توسط سازمان‌های ذی ربط (مانند سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای) با وزن ۰/۲۸ و کمترین اهمیت نیز مربوط به برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی کشاورزی و روستایی توسط مؤسسه‌های مجری آموزش و توسعه مهارت‌های کارآفرینی کشاورزی و روستایی با مدیریت و نظارت کارگروه توسعه اشتغال استان با وزن ۰/۰۵ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای ارزیابی و نظارت: از نگاه پاسخ دهندگان بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه ارزیابی میزان افزایش سطح آگاهی همگانی و علاقه به کارآفرینی در بین فراگیران روستایی با وزن ۰/۲۸ و کمترین اهمیت مربوط به گویه ارزیابی میزان رضایت دانش آموختگان و فراگیران از دوره‌های برگزارشده در روستاها با وزن ۰/۱۰ می‌باشد.

اهمیت نسبی زیر معیارهای مخاطبان: یافته‌ها نشان داد که بیش‌ترین اهمیت مربوط به گویه توجه به روستائینی که دارای زمینه مساعدی برای تأسیس کسب و کارهایی با رشد سریع هستند مانند دانش آموختگان دانشگاهی با وزن ۰/۴۲ و کمترین اهمیت مربوط به گویه توجه و ارائه آموزش به مهارت

یاد دهد. شاید بتوان گفت جمعیت پایین استان ایلام و دوری از مرکز، و در نتیجه سختی فروش و به بازار رساندن کالاهای کشاورزی، اهمیت آموزش بازار سانی و فروش کالا و خدمات کشاورزی را پررنگ کرده است. هم چنین، شاید بتوان گفت که فرهنگ مشهود مهمان نوازی مردم منطقه‌های روستایی استان ایلام و صداقت و یکرنگی حاکم بر رفتار روستاییان، لزوم آموزش مهارت‌های فروشندگی و تلاش برای فروش کالاها و خدمات را در محتوای آموزش‌های کارآفرینی را بیش‌تر کرده است.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که مؤلفه مهارت‌های مدرسان و یا مربیان نظام اطلاعات آموزش کارآفرینی در درجه دوم اهمیت نسبت به دیگر مؤلفه‌ها بوده است. این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های مرتضی نژاد و همکاران (۱۳۹۶)، وفایی (۱۳۹۱)، لاناپان و دیواراج^{۱۰} (۲۰۱۱) می‌باشد. بنابراین تاکید می‌شود که مربیان انتخاب شده برای تدریس، تجربه کافی در کار کارآفرینانه را داشته و یا دست کم پیشینه کار کردن با افراد کارآفرین را داشته باشند. نظر به اهمیت تأثیر الگوهای نقش در کارآفرین شدن افراد، چنانچه مدرسان دوره‌های آموزش کارآفرینی کشاورزی در منطقه‌های روستایی، خود تجربه راه‌اندازی یک کسب و کار را داشته باشند، آموزش‌های آنان به گونه بهتری در فراگیران دوره‌های آموزشی، اثرگذار خواهد بود. بنابراین بنابر نتایج این پژوهش، پس از محتوای دوره‌های آموزشی، مهارت‌های مربیان دوره‌های کارآفرینی اهمیت دارد. به عبارتی دیگر زمانی که یک محتوای مناسب دوره آموزشی، توسط فردی که مهارت لازم برای انتقال مطلب را داشته باشد، ارائه شود و خود او نیز یک مثال واقعی برای نکات آموزشی که در کلاس طرح می‌شود باشد، اثربخشی بهتری برای یادگیری خواهد داشت. مربیان دوره‌ها بایستی بتوانند از روش‌های خلاق آموزشی استفاده کنند که چالشی در فراگیر ایجاد کند تا به دنبال دلیل و حل آن بگردد و از این راه به سمتی کشیده شوند که به فعالیت‌های گروهی ترغیب و تشویق شوند.

برخوردار بوده است. در بعد محتوی، بیش‌تر پژوهش‌های صورت گرفته مانند عابدینی بلترک و همکاران (۱۳۹۳)، منصوری و همکاران (۲۰۱۳)، دکاس^۷ و همکاران (۲۰۱۲)، ویندشیتل^۸ و همکاران (۲۰۰۲) و دنجل^۹ و همکاران (۲۰۰۴) نیز به تأکید بر محتوی و تکلیف‌های اصیل و به کارگیری فناوری‌های آموزشی در تنظیم محتوی اشاره داشته‌اند. بنابراین در نظام آموزش کارآفرینی، محتوای آموزش بسیار با اهمیت است. بنابر این نتیجه می‌توان گفت که در آموزش‌های کارآفرینی کشاورزی، در آغاز لازم است که نکته و مطلبی برای یاد دادن وجود داشته باشد. از آنجا که انتظار شمار زیادی از فراگیران آموزش‌های کارآفرینی کشاورزی این است که پس از پایان دوره‌های آموزشی، توانمندی راه‌اندازی یک کسب و کار را پیدا کنند، بنابراین انتخاب نوع مطالبی که این قابلیت را داشته باشند که فراگیران را توانمند و آماده به راه‌اندازی یک کسب و کار کارآفرینانه کنند، بسیار مهم است. شاید بتوان گفت که ممکن است یکی از دلایل ثمربخش نبودن آموزش‌های کارآفرینی برگزار شده در برخی از منطقه‌های استان ایلام و نیز رونق نرفتن تولید و کسب و کارهای منطقه‌های روستایی این استان، به محتوای آموزش‌های برگزار شده برگردد. از سوی دیگر بنابر نتایج این پژوهش، در محتوای آموزش کارآفرینی، مواردی هم چون اصول تشخیص فرصت‌های کارآفرینی، آموزش روش انتخاب بازار متناسب با محصولات تولیدی در روستا و اصول مهارت‌های فروشندگی تولیدات کارآفرینی کشاورزی دارای اهمیت بیش‌تری بوده‌اند. بنابراین می‌توان گفت که ضرورت دارد محتوای آموزش‌های کارآفرینی کشاورزی به گونه‌ای تنظیم شوند که افزون بر این که انواع فرصت‌های بخش‌های مختلف اقتصادی موجود در منطقه‌های روستایی را در اختیار فراگیران قرار دهد، چگونگی تشخیص سریع و درست این فرصت‌ها را نیز به فراگیران بیاموزد. محتوای این آموزش‌ها به گونه‌ای طراحی شوند که چگونگی رساندن یک کالا یا خدمت کشاورزی و نیز مهارت فروش بهتر آن را به فراگیران آموزش‌های کارآفرینی

حرکت فراگیران به سمت و سوی فعالیت‌های کارآفرینانه به وجود آورد.

پی‌نوشت‌ها

- 1- Analytic Hierarchy Process
- 2- Douglas & Shepherd
- 3- Souitaris
- 4- Klein
- 5- representative pre-existent codes
- 6- Interpretive researcher-made codes
- 7- DeCoux
- 8- Windschitl
- 9- Dangel
- 10- Lonappan
- 11- Neck & Greene

یکی دیگر از اولویت‌های برتر در حوزه آموزش کارآفرینی مؤلفه روش‌های تدریس بود. این یافته نیز با نتایج پژوهش‌های آراستی و همکاران (۱۳۹۳)، شاهماری سوها و همکاران (۱۳۸۹) و نیک و گرین^{۱۱} (۲۰۱۱) همسو هست. آنچه در این ارتباط انتظار می‌رود این است که مدرس و یا مربی دوره در نقش کسی باشد که فضای یادگیری را با تنوع موضوع‌های مطرح شده و تنوع روش‌های ارائه آماده سازد. با توجه به اولویت‌بندی زیر مؤلفه‌های روش‌های تدریس ضروری است که آموزش‌ها در محیط‌های واقعی کار و به صورت کارورزی به فراگیران ارائه شود. هم‌چنین لازم است با دعوت از کارآفرینان برتر به عنوان سخنران مهمان و یا استفاده از روش‌های مبتنی بر بازدید و عملی؛ انگیزه لازم را در جهت

منبع‌ها

- اجاقی، صبا، رضایی، بیژن، نادری، نادر. و جعفری، حبیب. (۱۳۹۵). ارائه الگوی مفهومی مؤلفه‌های خرد و کلان نظام آموزش کارآفرینی. نشریه کارآفرینی در کشاورزی جلد سوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۵.
- آراستی، زهرا، حیدری، هومان. و مبارکی، محمد حسن. (۱۳۹۳). ارزیابی اثربخشی روش آموزش کارآفرینی سخنران مهمان، توسعه کارآفرینی، شماره ۲۵؛ ۴۰۶-۳۸۹.
- آزادی، یونس. و بیک محمدی، حسن. (۱۳۹۱). تحلیل و طبقه‌بندی سطوح توسعه یافتگی نواحی روستایی شهرستان‌های استان ایلام مجله: برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا) پاییز ۱۳۹۱، سال دوم - شماره ۲ علمی-پژوهشی/ISC/صص: ۲۲.
- حسینی، سید محمود. و سلیمان‌پور، محمدرضا. (۱۳۸۵). بررسی اثرات تقویت روحیه کارآفرینی در روند توسعه کشاورزی، ماهنامه جهاد، صص: ۴۷-۵۵.
- رضوانی، محمدرضا. و نجارزاده، محمد. (۱۳۸۷). بررسی و تحلیل زمینه‌های کارآفرینی روستاییان در فرآیند توسعه نواحی روستایی، مطالعه موردی: دهستان برآآن جنوبی شهرستان اصفهان، فصل‌نامه توسعه کارآفرینی، سال اول، شماره دوم، صص: ۱۶۱-۱۸۲.
- سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران. (۱۳۹۱). (قابل دسترس در: <http://www.investiniran.ir/fa/news/list/1391/6/1,4,6>)
- شاهماری سوها، فضایل، آدیگوزلی، مدینه. و منافی شرف آباد، کاظم. (۱۳۸۹). اهداف آموزش کارآفرینی و نقش آن در توسعه پایدار. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.
- شریف زاده، محمد شریف. و عبدالله زاده، غلامحسین. (۱۳۹۶). مؤلفه‌های توسعه‌ی آموزش کارآفرینی در نظام آموزش عالی کشاورزی. فصل‌نامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی.
- عابدینی بلترک، میمنت، نصر اصفهانی، احمدرضا، محمدی، مهدی. و صالحی، ابراهیم. (۱۳۹۳). عناصر برنامه درسی سازنده گرا در آموزش پزشکی: مطالعه مروری. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. شماره ۱۴. دی ماه ۱۳۹۳. صص ۸۹۶-۸۸۸.

عجم، علی اکبر، جعفری ثانی، حسین. و اکبری بورنگ، محمد. (۱۳۹۶). طراحی الگوی برنامه درسی آموزش ترکیبی برای نظام آموزش عالی بر اساس الگوی اکر. نشریه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه‌ریزی درسی. تابستان ۱۳۹۶، دوره ۱۴، شماره ۲۶، پیاپی ۵۳، صص ۱۶-۱).
 فرجی سبکبار، حسنعلی. (۱۳۹۰): «اولویت‌بندی توسعه کارآفرینی در مناطق روستایی با استفاده از تکنیک پرومیتی مطالعه موردی: دهستان حومه بخش مرکزی شهرستان خدابنده استان زنجان»، فصل‌نامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۵، تهران، صص ۶۸-۵۳
 قنبری، سیروس، زندگی، خلیل. (۱۳۹۷). طراحی الگوی سیستماتیک عوامل مؤثر بر انتقال یادگیری به محیط کار الگویی جهت ارتقای بهره‌وری آموزش‌های سازمانی. نشریه مدیریت بهره‌وری (فراسوی مدیریت). دوره ۱۲، شماره ۴۵، صص ۱۵۱-۱۱۵.
 مرتضی نژاد، نیلوفر، عطاران، محمد، حسینی خواه، علی. و عباسی، عفت. (۱۳۹۶). تبیین برنامه درسی کارآفرینی در دوره آموزش عمومی (سنتزپژوهی). دوفصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی. سال پنجم، شماره ۹، بهار و تابستان ۱۳۹۶، ۱۴۲-۱۰۵.
 هاشمی، سید سعید، مطیعی لنگردودی، سید حسن، قدیری، مجتبی، رضوانی، محمدرضا. و مقیمی، سید محمد. (۱۳۹۰). تبیین نقش دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی در توسعه کارآفرینی روستایی (مطالعه موردی: بهاباد استان یزد)، پژوهش‌های روستایی، سال دوم، شماره یکم، صص: ۹۳-۱۱۴.
 وفایی، وجیهه. (۱۳۹۱). شناسایی روش‌های یاددهی اثربخش جهت پرورش کارآفرینان نوپا در آموزش‌های کارآفرینی. کار و جامعه، شماره ۱۵۰: ۴۶-۵۵.

- Dangel RJ, Guyton E. An Emerging Picture of Constructivist Teacher Education. The Constructivist. 2004; 15 (1):1-35.
- DeCoux Hampton M. Constructivism applied to psychiatric-mental health nursing: An alternative to supplement traditional clinical education. Int J Ment Health Nurs. 2012; 21 (1): 60-68.
- Douglas, D., & Shepherd, D. 1999. Entrepreneurship as autitlymaximinzing response. Journal of Business Venturing, 15 (3),pp: 237-257.
- Lonappan, J, and Devaraj, K. (2011). Pedagogical Innovations in Teaching Entrepreneurship. In: Eighth AIMS International Conference on Management, January 1-4, 513-518.
- Mansoori S, Karami M, Abedini Baltork M. [Barrasiye karborde raveshe tadrise mobtani bar rouykarde sazande geraei dar amouzeshe ali]. Journal of Curriculum Research. 2013; 2 (2): 101-118. [Persian].
- Neck, H, M., Greene, P, G. (2011). Entrepreneurship Education: Known Worlds and New Frontiers. Journal of Small Business Management, 49 (1), 55-70.
- Souitaris, V., Zerbinati, S., & Allabam, A. 2007. Do entrepreneurial intention of science and engineering students ?The effect of learning inspiration and resources. Journal of Business Venturing, 22,pp: 566-591.
- Windschitl M. Framing Constructivism in Practice as the Negotiation of Dilemmas: An Analysis of the Conceptual Pedagogical, Cultural and Political Challenges Facing Teachers. Review of Educational Research. 2002; 72 (2): 131-175.

Development and Implementation of a Framework for Entrepreneurship Education System in the Rural Areas of Ilam Province

R. Alipour¹, A. Shiri², and H. Moradnezhadi³

1- PhD student department of management, sanandaj branch, Islamic azad university, sanandaj, iran

2- Associate professor Department of Management, University of Ilam.

3- Associate professor Department of Entrepreneurship and Rural Development, Faculty of Agriculture, University of Ilam.

Abstract

This study aimed to develop a framework for applying agricultural entrepreneurship education system in rural areas of Ilam province. The methodology of the study was quantitative and qualitative. In the first phase, based on the viewpoint of 9 participants in the focus group, the framework of entrepreneurship education components was identified. In the second phase, with the participation of 15 experts and experts, using the Delphi method, the components and sub-components of the entrepreneurship education system were extracted and formulated in three rounds. In the third step, the components and sub-components of the entrepreneurial education system were ranked using the AHP method. The statistical sample comprises 15 of the knowledgeable experts and specialists in the field of training and entrepreneurship in the rural areas of Ilam Province who were selected by purposeful sampling. In this study and during the three stages, the Delphi of 11 components and 76 subcomponents in the development of the entrepreneurial training management information system process in the rural areas of Ilam Province were confirmed. The general calculation results of the paired comparisons regarding the 11 components show that the highest significance is related to the component of training information system content and the lowest significance is related to the component of infrastructural environment. It was also found that the subcomponents of recognition principles for the rural entrepreneurship opportunities, teaching market selection methods tailored for the products produced in the village, courses taught by trainers who have the experience of entrepreneurial work or at least the experience of working with entrepreneurs have the highest rankings.

Index Terms: entrepreneurship education, rural Entrepreneurship, rural development.

Corresponding Author: A. Shiri

Email: a.shiri@ilam.ac.ir

Received: 05/08/2019

Accepted: 21/09/2019